

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021-2023

(skrajne daty)

Rok akademicki 2021/2022

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	konteksty literatury polskiej XIX wieku
Kod przedmiotu*	IXB1/ 5
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury i Kultury XIX Wieku oraz Badań Mitoznawczych
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów	studia drugiego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok I, semestr 2
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kierunkowy literaturoznawczy
Język wykładowy	polski
Koordinator	prof. dr hab. Marek Stanisz
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	prof. dr hab. Marek Stanisz, dr hab. prof. UR Kazimierz Maciąg, dr hab. prof. UR Mariusz Chrostek, dr Anna Dworak, dr Wojciech Maryjka

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
2			30						2

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (zaliczenie z oceną)****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

wiedza uzyskana podczas studiów licencjackich

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	pogłębienie wiedzy uzyskanej na poziomie licencjackim
C2	doskonalenie umiejętności samodzielnej analizy i interpretacji oraz krytycznego oceniania wybranych tekstów z zastosowaniem odpowiedniej terminologii teoretycznoliterackiej
C3	utrwalenie umiejętności sytuowania dziewiętnastowiecznych utworów literackich w różnych kontekstach kulturowych i tradycjach

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student/ka dysponuje wiedzą o literaturze i kulturze polskiej XIX; uwzględnia właściwe konteksty.	K_Wo9
EK_02	Student/ka dysponuje pogłębioną wiedzą o powiązaniach literatury polskiej XIX w. i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanej specjalności z historią, historią sztuki, filozofią oraz innymi kierunkami filologicznymi, a także naukami społecznymi, pozwalającą na integrowanie perspektyw właściwych dla kilku dyscyplin naukowych.	K_Wo8
EK_03	Student/ka samodzielnie zdobywa wiedzę i rozwija umiejętności badawcze w zakresie literatury polskiej XIX w. i kultury narodowej; w sposób świadomy rozwija własną karierę zawodową.	K_Uo3
EK_04	Student/ka scala wiedzę z zakresu literaturoznawstwa oraz nauk o kulturze i religii w nietypowych, a także skomplikowanych sytuacjach profesjonalnych.	K_Uo4
EK_05	Student/ka odpowiedzialnie i zgodnie z zawodowym kodeksem etycznym pełni rolę zawodową, podejmuje również działania na rzecz przestrzegania tych zasad; dba o dorobek i tradycje pełnionego zawodu; ma świadomość znaczenia języka polskiego, literatury polskiej i kultury narodowej w kulturze europejskiej i światowej.	K_Ko3

3.3 Treści programowe

A. Wariant 1

Treści merytoryczne
1. Poglądy Cypriana K. Norwida na sztukę w <i>Promethidionie</i> oraz wypowiedziach publicystycznych poety: o sztuce prawdziwej i fałszywej, o związku piękna z miłością i z użytecznością, o sztuce i pracy, o roli prostego ludu, o grzechach Polaków przeciw

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

sztuce i pięknu, o współistnieniu treści i formy.
2. Kraje Orientu w relacjach romantycznych podróżników oraz pod pędzlem malarzy – Franciszka Wężyka <i>Podróże po starożytnym świecie</i> (część 2: <i>Egipt – obrazy</i>), motywy afrykańskie w malarstwie Eugénisa Delacroix.
3. Orientalizm w poezji Adama Mickiewicza (<i>Sonety krymskie, Farys</i>) oraz Juliusza Słowackiego (powieści poetyckie <i>Mnich, Arab, Lambro, Ojciec zadżumionych</i>).
4. Kaukaz i step kirgiski w zesłańczych wierszach Tadeusza Łady-Zabłockiego, Władysława Strzelnickiego i Gustawa Zielińskiego.
5. Romantyczny mit Syberii w III części <i>Dziadów</i> Adama Mickiewicza oraz w <i>Anhellim</i> Juliusza Słowackiego.
6. Obrazy syberyjskiego zesłania w wierszach Gustawa Ehrenberga, Stefana Garczyńskiego, Teofila Lenartowicza, Cypriana Norwida i Franciszka Olechnowicza.
7. Syberia na obrazach Aleksandra Sochaczewskiego, Artura Grottgera i Jacka Malczewskiego wobec wybranych relacji pamiętnikarskich.
8. Tatrzańskie krajobrazy w twórczości pozytywistycznych miłośników górskich wędrówek – Adama Asnyka (<i>Morskie Oko, Limba, Noc pod Wysoką</i>) i Stanisława Witkiewicza (<i>Na przelęczny</i>).

B. Wariant 2

Treści merytoryczne
1. Epistolografia XIX-wieczna (wybrane przykłady: F. Chopin, J. Słowacki (Listy do matki), Z. Krasiński (<i>Listy do Delfiny, Listy do ojca</i>), H. Sienkiewicz, M. Konopnicka).
2. „Do wód” – sanatoria w XIX wieku.
3. Gromadzenie i strzeżenie dóbr kultury w dobie zaborów. Ossolineum, Muzeum polskie w Raperswilu.
4. Dziewiętnastowieczne celebrytki np.: Maria Walewska, Maria Wirtemberska, George Sand, królowa Wiktorja, Ewelina Hańska...
5. Józef Ignacy Kraszewski – pisarz i „instytucja”. Wybrana powieść współczesna Kraszewskiego, np. <i>Poeta i świat, Lalki, Dwa światy, Latarnia czarnoksiężka...</i>
6. Dworek i dwór w kulturze XIX wieku.
7. Kult Napoleona w kulturze XIX wieku.
8. Maria Bartusówna i jej twórczość w kontekstach epoki.
9. Jane Austyn (<i>Duma i uprzedzenie; 1813</i>) jako prekursorka prozy wiktoriańskiej.
10. Teatr i opera w XIX w.; „żywe obrazy”.
11. W kręgu literatury popularnej: M. Rodziewiczówna – <i>Między ustami a brzegiem pucharu</i> jako romans patriotyczny lub <i>Dewajtis</i> .
12. Emilia Bronte (<i>Wichrowe wzgórza</i>) lub Charlotte Bronte (<i>Dziwne losy Jane Eyre; 1847</i>) czyli kwestia kobieca w poł. XIX w.
13. Kariera ponad wszystko (<i>Bel-Ami</i> G. de Maupassant’a; 1885, czyli historia prowincjonalnego <i>Don Juana</i>).
14. W poszukiwaniu szczęścia, sensu życia, dogmatu (<i>Bez dogmatu</i> H. Sienkiewicza).
15. Pamiętnikarze XIX-wieczni, np.: Ksawery Prek, <i>Czasy i ludzie</i> , Kazimierz Chłędowski (<i>Pamiętniki, Album fotograficzne</i>), Józef Lubomirski (<i>Historia pewnej ruiny</i>); Jadwiga Zamojska (<i>Wspomnienia</i>); Anna Potocka (<i>Mój pamiętnik</i>).

3.4 Metody dydaktyczne

analiza tekstów z dyskusją, praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja)

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć, sprawozdanie	konwersatorium
EK_02	zbieżne z EK_1	zbieżna z EK_1
EK_03	zbieżne z EK_1	zbieżna z EK_1
EK_04	zbieżne z EK_1	zbieżna z EK_1
EK_05	rozmowa na konsultacjach	konsultacje

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

zaliczenie z oceną na podstawie aktywności oraz obecności na zajęciach
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	18
SUMA GODZIN	50
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie przewiduje się

7. LITERATURA

Literatura podstawowa

Wariant 1:

- C. Norwid, *Promethidion*, wstęp i komentarze A. Zaleski, Warszawa 1989 (stąd także Epilog i *Przypiski autora*)
- C. Norwid, *Krytycy i artyści*, [w:] tenże, *Pisma wybrane*, t. 4: *Proza*, Warszawa 1983, s. 183-187
- C. Norwid, *O sztuce*, [w:] tamże, s. 215-234
- S. Burkot, *Polskie podróżopisarstwo romantyczne*, Warszawa 1988, s. 40-121
- M. Piwińska, *Orientalizm*, [w:] *Słownik literatury polskiej XIX wieku*, red. J. Bachórz, A. Kowalczykowa, Wrocław 1991, s. 655-660
- Franciszek Wężyk, *Podróże po starożytnym świecie. Część 2: Egipt – obrazy*, Warszawa 1842 (fragmenty)
- A. Mickiewicz, *Sonety krymskie* (wszystkie) – wyd. dowolne
- A. Mickiewicz, *Farys* – wyd. dowolne
- J. Słowacki, *Mnich* – wyd. dowolne
- J. Słowacki, *Arab* – wyd. dowolne
- J. Słowacki, *Lambro* – wyd. dowolne
- J. Słowacki, *Ojciec zadżumionych*, [w:] tenże, *Dzieła wszystkie* pod red. J. Kleinera, tom III, wyd. drugie, Wrocław 1952, s. 129-145
- Tadeusz Łada-Zabłocki, *Na wierzchołku Dzwaris-Achmarti, Ozymund*, [w:] *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku. Seria III: Literatura krajowa w okresie romantyzmu 1831-1863*, t. 3, s. 366-368
- Tadeusz Łada-Zabłocki, *Alazańska dolina*, [w:] „*I ziarno duszy nagie pozostało*”. *Antologia wierszy polskiego romantyzmu*, t. 1, Kraków 2006, s. 567
- Władysław Strzelnicki, *Kaz-Beg, Jeździec na kaspijskim wybrzeżu*, [w:] tamże, s. 574-576
- Gustaw Zieliński, *Na pomieszkaniu Adolfa Januskiewicza, Step* (fragmenty), [w:] A. Kuczyński, *Polacy w Kazachstanie. Zestawienia – dziedzictwo – Nadzieje – Powroty*, Krzeszowice 2014, s. 398-405
- A. Mickiewicz, *Dziady. Część III*, wyd. dowolne. Tu: *Scena więzienna, Widzenie księdza Piotra, Ustęp (Droga do Rosji)*
- J. Słowacki, *Anhelli*, wstęp i komentarze S. Makowski, Warszawa 1987
- G. Ehrenberg, *Podróż na Syberię*, [w:] Z. Trojanowiczowa, *Sybir romantyków*, Kraków 1992, s. 199-200
- S. Garczyński, *Grobowiec na granicach Syberii*, [w:] tamże, s. 223-226
- T. Lenartowicz, *Z północy, Cienie syberyjskie*, [w:] tamże, s. 249-250, 253-257
- C. Norwid, *Syberie*, [w:] tamże, s. 268
- F. Olechnowicz, *W kopalni*, [w:] tamże, s. 270-274
- A. Asnyk, *Morskie Oko* (cały cykl), wyd. dowolne
- Stanisław Witkiewicz, *Na przełęczy* (fragment), [w:] *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku. Seria IV: Literatura polska w okresie realizmu i naturalizmu*, t. IV, s. 85-91
- Jacek Kolbuszewski, *Tatry w literaturze polskiej 1805-1939*, Kraków 1982

Wariant 2:

- J. Tomkowski, *Dzieje literatury powszechnej*, Warszawa 2008;
- *Sztuka pisania. O liście polskim w wieku XIX*, pod red. J. Sztachelskiej i E. Dąbrowicz, Białystok 2000;

- W. Tatarkiewicz, *O szczęściu*, wyd. dowolne;
- N. Davies, *Zaginione królestwa*, Kraków 2010;
- M. Brandys, *Kłopoty z panią Walewską*, wyd. dowolne;
- Korespondencja: Z. Krasińskiego (*Listy do Delfiny, Listy do ojca*), J. Słowackiego (*Listy do matki*), F. Chopina, H. Sienkiewicza, M. Konopnickiej.
- T. Bujnicki, *Wstęp do: H. Sienkiewicz, Bez dogmatu*, BN I, nr 301 Wrocław 2002;
- A. Martuszczyńska, *Jak szumi Dewajtis. Studia o powieściach Marii Rodziewiczówny*, Kraków 1989;
- *Dwór polski. Architektura / tradycja / historia* (zbior.), Kraków 2007.
- A. Nieuważny, *My z Napoleonem*. Wrocław 1999.
- I. Domańska-Kubiak, *Zakątek pamięci. Życie polskie w XIX-wiecznych dworach kresowych*, Warszawa 2004.
- Gabriela z Guntherów Puzynina, *W Wilnie i dworach litewskich 1815-1843*, Kraków 1990 (reprint).
- R. Przybylski, *Cień jaskółki. Esej o myślach Chopina*, Kraków 2009.
- K. Maciąg, *Dusza narodu czy marzenie chorej duszy? O legendzie literackiej Fryderyka Chopina w okresie młodej Polski*, [w:] *Między biografią, literaturą i legendą*, pod red. M. Stanisza i K. Maciąga, Rzeszów 2010, s. 176-198.
- S. Pagaczewski, *Spotkamy się u wód*, Kraków 1972.
- B. Prus, *„Obrazy wszystkiego”. O literaturze i sztuce. Wybór z Kronik*, wybór i opracowanie Samuel Sandler, przypisami opatrzył Bartłomiej Szleszyński, Warszawa 2006.

Literatura uzupełniająca

Wariant 1:

- M. Gołaszewska, *Zarys estetyki. Problemy, metody, teorie*, Kraków 1973 lub nowsze wydanie;
- M. Chrostek, *Etos dziewiętnastowiecznych zesańców*, Wrocław 2008;
- M. Chrostek, *Sybir w „Anhellim” wobec pamiętników zesańców*, [w:] *„Przez gwiazdy i błękit jestem z Wami”. W 200. rocznicę urodzin Juliusza Słowackiego*, red. M. Chrostek, T. Pudłocki, J. Starnawski, Przemyśl-Rzeszów 2009, s. 37-54;
- I. Kalinowska, *Between East and West: Polish and Russian nineteenth-century travel to the Orient (Rochester Studies in east and central Europe)*, 2004;
- J. Majda, *Tatrzańskim szlakiem literatury*, Kraków 1982.

Wariant 2:

- *Literatura francuska*, pod red. A. Adama, G. Lerminier’a, E. Morot-Sir, t. II (XIX w XX wiek), Warszawa 1980;
- S. Wasylewski, *Życie polskie w XIX wieku*, Warszawa 2008;
- W. Danek, *Józef Ignacy Kraszewski*, wyd. dowolne;
- *Obyczaje w Polsce. Od średniowiecza do czasów współczesnych*, pod red. A. Chwalby, Warszawa 2006;
- J. Dybiec, *Nie tylko szabłą. Nauka i kultura polska w walce o utrzymanie tożsamości narodowej 1795 - 1918*, Kraków 2004;
- E. Skorupa, *Polskie symbole kulturowe przed sądem pruskim w latach 1871 - 1914. „O podburzanie do gwałtów...”*, Kraków 2004;

- J. Czachowska, Roman Loth, *Przewodnikpolonisty. Bibliografie, słowniki, biblioteki, muzea literackie*, Wrocław 1981;
- S. Markowski, *Polski dwór*, Kraków 2006.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej